

# AN CREANAICHE BRIATHRACHAS

**FILEANTA**

**NÀISEANTA 4 & 5**



**Stòrlann**  
Nàiseanta na Gàidhlig

## RO-RÀDH

seachnadh	fuireach air falbh bho rud
mean air mhean	beag air bheag
gràisg	buidheann de dhaoine cunnartach
bannan	ceanglaichean
deimhinne	cinnteach

## CAIBIDEIL 1

### Duilleag 1

tuiteamas	rud sònraichte a thachras gun phlanadh ro-làimh
an làthair	ann an àite nuair a thachair rudeigin
geamhradail	fuair, mar a bhiodh anns a' gheamhradh
an impis	dìreach a' dol a dhèanamh rudeigin
cairt-ghnìomhachais	cairt le seòladh agus mion-fhiosrachadh eile mu neach no mu ghnìomhachas

### Duilleag 2

thug mi an aire	mhothaich mi, ghlac rudeigin mo shùil
ban-shìthiche	creutair boireann os-nàdarra le cumhachdan draoidheil, ann an sgeulachd
a' comharrachadh	a' toirt aire cuideigin gu rud le bhith a' coimhead air no ga shealltainn le corrag
smid	facal, fuaim sam bith
aghaidh	aig toiseach leabhair, an taobh a-muigh den chòmhdach
mac-meanmna	far an cruthaich thu dealbhan is stòiridhean nad inntinn
gu dlùth	gu faisg, gun do shùilean a ghluasad
leannan	neach air a bheil neach eile a' suirghe, bràmair

## CAIBIDEIL 1

### Duilleag 3

<b>a' cruthachadh</b>	a' dèanamh suas
<b>gur e sin as coireach</b>	gur e siud an t-adhbhar
<b>osna</b>	fuaim a nì thu nuair a leigeas tu a-mach d' anail
<b>craobhan loma</b>	craobhan gun dhuilleagan
<b>ùrachadh</b>	a thòiseachadh a-rithist
<b>clisgeadh</b>	eagal no iongnadh a bhith a' toirt ort gluasad obann a dhèanamh, air an taobh a-staigh no an taobh a-muigh
<b>rabhadh</b>	fios mu rud a tha ri tighinn, glè thric droch rud
<b>cairt-ghnìomhachais</b>	cairt le seòladh agus mion-fhiosrachadh eile mu neach no mu ghnìomhachas

### Duilleag 4

<b>rùraich</b>	coimhead airson rud am measg rudan eile, gu neo-chùramach
<b>gabhail os-làimh</b>	tòiseachadh, aontachadh a dhèanamh
<b>gu dìomhaireach</b>	ann an dòigh a tha a' cumail rud am falach, gun a bhith ag innse a h-uile rud
<b>a' sireadh</b>	ag iarraidh rudeigin
<b>norrag</b>	cadal beag
<b>dubhach</b>	brònach

### Duilleag 5

<b>uallach</b>	rud a tha a' dèanamh dragh dhut
<b>ceann-uidhe</b>	deireadh turais, far am bi bus no trèan a' trìochnachadh

## CAIBIDEIL 2

### Duilleag 6

**fras-pheilearan** mòran chnapan beaga meatailt a loisgeas gunna

### Duilleag 7

**smachd** an comas rud a stiùireadh, a làimhseachadh mar a thogras tu

**a' cuartachadh** a' dol timcheall

**taic** cuideachadh

**na thost** sàmhach

**dìomhair** gun a bhith air innse

**dol-a-mach** rud a tha cuideigin ris

**fear-brathaidh** neach a bheir fiosrachadh dìomhair do nàmhaid

**òinseach** boireannach gòrach

### Duilleag 8

**rug i air làimh orm** ghabh i grèim air mo làimh, a' cur fàilte orm

**meilleag** an cumadh a th' air bilean nuair a tha iad air am putadh a-mach

**fad-às** gun a bhith faisg, gun a bhith dlùth do dhaoine eile

**ma dh'fhaoidte** 's dòcha

**lachan** fuaim mòr a nì thu nuair a tha thu a' gaireachdainn

**troimh-a-chèile** draghail; iomagaineach

**fianais** cunntas air rudan a chunnaic thu a' tachairt

## CAIBIDEIL 2

### Duilleag 9

<b>cac</b>	biadh caithte a thig às do bhodhaig trod mhàs
<b>tom feurach</b>	cnoc beag air a bheil feur a' fàs
<b>leigheas</b>	cùram meidigeach
<b>aillse</b>	tinneas dona sam bi cuid de cheallan sa bhodhaig ag atharrachadh, tric le bhith a' fàs gu luath agus ag adhbhrachadh chnapan
<b>brochan</b>	staid sa bheil rudan air an cur am measg a chèile; lite
<b>stèidhichte</b>	air a thogail air bunait, air a bhonntachadh
<b>agallamhan</b>	coinneamhan gus ceistean a chur air cuspair sònraichte

## CAIBIDEIL 3

### Duilleag 11

<b>gleansach</b>	deàlrach
<b>luchd-frithealaidh</b>	daoine a' bhios a' toirt thugad do bhiadh ann an taigh-bìdh
<b>diùid</b>	draghail mu bhith a' bruidhinn ri daoine, gu sònraichte daoine às ùr

### Duilleag 12

<b>'s iongantach mura robh</b>	tha e coltach gun robh
<b>eireachdail</b>	brèagha
<b>fèilidhean</b>	aodach traidiseanta Albannach do fhìreannaich
<b>mnathan caomha</b>	boireannaich laghach, chòir
<b>easan</b>	sruthan uisge a' tuiteam far creig
<b>iarmailt</b>	speuran, adhar
<b>ìomhaigh</b>	dealbh
<b>fuasgladh</b>	freagairt (don cheist Cò rinn e?)
<b>a' sùghadh an lionna às</b>	a' deoghail air gus an deoch a thoirt suas gu a bheul
<b>cruadal</b>	rudan cruaidh a chaidh fhulang

## CAIBIDEIL 3

### Duilleag 13

<b>far-ainm</b>	ainm a chaidh a thoirt do dhuine an àite an ainm aige fhèin
<b>b' fheudar</b>	dh'fheumadh, bha aig cuideigin ri rudeigin a dhèanamh
<b>ùghdarrasan</b>	buidhnean no daoine a tha nam pàirt de riaghladh dùthcha
<b>diteadh</b>	faighinn ciontach
<b>crochadh</b>	cur gu bàs le ròpa mun amhaich, 's an ròpa ceangailte ri croich
<b>ciontach</b>	as coireach, a rinn rud ceàrr
<b>borb</b>	brùideil, fiadhaich
<b>caismeachd</b>	buidheann dhaoine a' coiseachd còmhla gus fianais a thogail

### Duilleag 14

<b>a' dèiligeadh</b>	a' gabhail gnothach ri
<b>suarach</b>	gun luach mòr sam bith
<b>an t-sitig</b>	càrn de sgudal daoine no de dh'inneir beathaich
<b>air muin-eich</b>	a' suidhe air each
<b>gu h-obann</b>	gun rabhadh agus gu luath
<b>corra uair</b>	an dràsta 's a-rithist
<b>peilear</b>	cnap beag meatailt a loisgeas gunna

## CAIBIDEIL 4

### Duilleag 15

<b>amharasach</b>	mì-chinnteach à cuideigin
-------------------	---------------------------

### Duilleag 16

<b>ciontach</b>	as coireach/ a rinn rud ceàrr
<b>fulang</b>	faireachdainn pian no bròn, no droch làimhseachadh ann an suidheachadh sònraichte
<b>creanaiche</b>	neach a tha a' fulang
<b>malaichean</b>	loidhnichean fuilte a tha a' fàs os cionn nan sùilean

## CAIBIDEIL 4

### Duilleag 17

<b>sàthadh</b>	rud geur ga stobadh ann an cuideigin
<b>dreuchd</b>	obair
<b>diomhaireachd</b>	suidheachadh far nach eil fios aig daoine eile mu dheidhinn
<b>nàdar</b>	seòrsa
<b>lòn</b>	biadh a dh'itheas tu ann am meadhan an latha
<b>cuirm-chnuic</b>	biadh a dh'itheas tu air cuairt a-muigh
<b>a' frith-bhualadh</b>	a' toirt buille le rud ann an dòigh a nì fuaim

## CAIBIDEIL 5

### Duilleag 19

<b>aideachadh</b>	innse dè dha-rìribh a tha thu ris, an dèidh a bhith ga chumail am falach
<b>dlùth-charaidean</b>	deagh charaidean air a bheil thu faisg
<b>gàirdeachas</b>	toileachas mòr
<b>mac-an-aba</b>	a' chorrag air am bi fàinne-pòsaidh
<b>na uchd</b>	anns a' bhroilleach aige

### Duilleag 20

<b>maitheanas</b>	ma bheir thu maitheanas do neach, sguiridh tu a bhith feargach ris airson na rinn e
<b>eala</b>	eun mòr, mar as trice geal, le amhaich fhada a chithear air aibhnichean is lochan
<b>sgaoileadh</b>	cur air feadh an àite

### Duilleag 21

<b>earbsa</b>	faireachdainn gu bheil cuideigin onarach, gun urrainn dhut a chreidsinn
<b>ag aithris</b>	a' toirt cunntas air rud
<b>a' dìon</b>	a' cumail rud sàbhailte bho chunnart
<b>tuiltean</b>	tòrr uisge a' tighinn aig an aon àm do dh'àite

## CAIBIDEIL 5

### Duilleag 22

<b>eadhon</b>	fiù 's
<b>luchd-dìon</b>	daoine a bhios a' cumail cuideigin eile sàbhailte nuair a tha e ann an cunnart

## CAIBIDEIL 6

### Duilleag 23

<b>rabhadh</b>	fios mu rud cunnartach a tha a' dol a thachairt
<b>eucoir</b>	gnìomh a bhriseas an lagh
<b>an ugannan a chèile</b>	dithis no dà bhuidheann a' strì ri chèile
<b>àrd-stiùiriche</b>	ceannard a tha os cionn gach ceannard eile
<b>a chèile</b>	an neach aig a bheil fireannach no boireannach pòsta
<b>air bhioran</b>	fadachd a bhith ort gun cluinn thu naidheachd
<b>taobh an uilc</b>	pàirt de chuideigin a tha olc, dona, a nì cron

### Duilleag 24

<b>a' giùlan</b>	a' cumail rud air do bhodhaig, deiseil gus a chleachdadh
<b>ag amas</b>	a' cuimseachadh air targaid, deiseil gus peilear a losgadh
<b>gnothach</b>	cùis, rud àraidh
<b>aillse</b>	tinneas dona sam bi cuid de cheallan sa bhodhaig ag atharrachadh, tric le bhith a' fàs gu luath agus ag adhbhrachadh chnapan
<b>tràillean</b>	daoine a dh'fheumas obair a dhèanamh do dhaoine eile gun phàigheadh agus nach faod an obair fhàgail

### Duilleag 25

<b>làimhsichear</b>	cuideigin a bhios a' stiùireadh neach poilitigeach no fear-brathaidh, a' cumail fiosrachadh ris
<b>An t-Aonadh Sòibhiatach</b>	Buidheann de phoblachdan sòisealta ann an Àisia a bhris às a chèile ann an 1991, san sgìre sa bheil an Ruis an-diugh
<b>brathadair</b>	neach a tha a' dèanamh cron air an dùthaich aige fhèin le bhith ag obair na h-aghaidh, a' cuideachadh nàmhaid
<b>gealtair</b>	neach air am bi eagal agus a theicheas bho chunnart
<b>chruthaich</b>	rinn



## CAIBIDEIL 6

### Duilleag 26

<b>dubh-ghràin</b>	faireachdainn fìor làidir nach toigh leat cuideigin, fuath mòr
<b>iolra</b>	barrachd air aonan
<b>gaoir</b>	crith a thig nad bhodhaig air sgàth rud eagalach no mosach

## CAIBIDEIL 7

### Duilleag 27

<b>gaisgeach</b>	duine a tha air rud calma no sàr mhath a dhèanamh
<b>mì-rian</b>	suidheachadh far nach eil rudan ann an òrdugh
<b>fòirneart</b>	dol a-mach a tha borb agus ag amas air daoine a ghoirteachadh no a mharbhadh
<b>eu-dòchas</b>	faireachdainn nach eil dad a tha thu ag iarraidh a' dol a thachairt
<b>bròinean</b>	duine truagh
<b>mì-chneasta</b>	nach eil còir no coibhneil no modhail
<b>dileas</b>	a tha a' cumail a' toirt spèis do neach no do bheachd
<b>cumhachd</b>	ùghdarras no smachd air daoine eile

## CAIBIDEIL 7

### Duilleag 28

<b>feartan</b>	nithean a tha sònraichte mu rud, no neach, no àite
<b>deamhnaidh</b>	uabhasach dona
<b>gràin-cinnidh</b>	droch bheachd a th' agad air cuideigin air sgàth 's cò às a tha e
<b>còirichean</b>	ceartas, dèiligeadh co-ionann fon lagh
<b>mallachd</b>	iarrtas no guidhe gun tachair rudeigin dona do chuideigin
<b>spèis</b>	urram, meas
<b>misneachd</b>	faireachdainn gu bheil thu cinnteach asad fhèin agus às na tha thu a' dèanamh
<b>creideas</b>	earbsa, faireachdainn gun urrainn dhut cuideigin a chreidsinn
<b>maireachdainn beò</b>	fuireach beò, gun a bhith air do mharbhadh
<b>smachd</b>	làmh-an-uachdair, stiùir
<b>sgleog</b>	buille le làmh fhosgailte
<b>bus</b>	beul
<b>an impis</b>	dìreach a' dol a dhèanamh rud

### Duilleag 29

<b>armachd</b>	gunnaichean is innealan eile a thèid a chleachdadh ann an cogadh
<b>ag ionndrainn</b>	a' caoidh nach eil thu far am b' àbhaist dhut a bhith
<b>co-fhaireachdainn</b>	tuigse air mar a tha cuideigin eile a' faireachdainn
<b>tiotan</b>	ùine glè bheag
<b>leig mi m' fhoghlam seachad</b>	sguir mi dem ionnsachadh ann an sgoil, colaiste

## CAIBIDEIL 7

### Duilleag 30

<b>diabhal nan diabhal</b>	abairt a tha a' cur cuideam air cho dona 's a bha rud
<b>lùths</b>	neart a th' annad airson rud a dhèanamh
<b>rian</b>	òrdugh
<b>measail</b>	ma tha thu measail air rud, tha e a' còrdadh riut
<b>dualchas</b>	cleachdaidhean agus feartan a thàinig a-nuas tro na ginealaichean
<b>a' suirghe</b>	a' falbh còmhla ri bràmair no leannan
<b>leig mi soraidh le ...</b>	dh'fhàg mi beannachd aig..., /thuirt mi tìoraidh ri...

### Duilleag 31

<b>stèidhichte</b>	air an suidheachadh, a' gabhail àite
<b>sgoinn</b>	cabhag
<b>cinneadh</b>	sloinneadh, ainm deireannach
<b>bannan</b>	ceanglaichean
<b>soirbheachail</b>	air dèanamh gu math
<b>mean air mhean</b>	beag air bheag
<b>gleans</b>	oidhirp a bharrachd gus rud a dhèanamh sàr mhath
<b>dìg</b>	clais a chumas uisge
<b>cladh</b>	àite far a bheil daoine marbh air an tiodhlacadh

## CAIBIDEIL 7

### Duilleag 32

<b>a' chiad dol a-mach</b>	an toiseach
<b>iomallach</b>	fad air falbh bho àiteachan eile
<b>na tàrmachain</b>	eòin coltach ri cearcan-fraoich a chithear a-mhàin ann an Gàidhealtachd na h-Alba
<b>bleoghann</b>	an rud a nì thu gus bainne fhaighinn bho ùth bà
<b>rùsgadh</b>	gearradh clòimh far caora le deamhais, bearradh
<b>buain na mònach</b>	mòine a ghearradh no a chladhach às a' mhòintich
<b>spealadh an fheòir</b>	feur a ghearradh le inneal-làimhe air a bheil lann fhada, cham
<b>cainnt</b>	an labhairt no an sgrìobhadh aig cuideigin
<b>follaiseach</b>	gu math soilleir
<b>sàrachadh</b>	a bhith a' fàgail cuideigin sgìth no a' cur dragh air

### Duilleag 33

<b>dol-às</b>	cothrom air rud a sheachnadh
<b>a' sireadh</b>	a' lorg, a' coimhead airson rudeigin
<b>cobhair</b>	cuideachadh do chuideigin a tha ann an èiginn
<b>borb</b>	brùideil, fiadhaich

## CAIBIDEIL 8

### Duilleag 34

<b>làrach</b>	an t-àite anns an do thachair rud
<b>ann an staing</b>	ann an suidheachadh fìor dhoirbh
<b>aithnichte</b>	soilleir, follaiseach

## CAIBIDEIL 8

### Duilleag 35

<b>cliathaich</b>	taobh
<b>deiseachan</b>	èididhean, aodach sònraichte
<b>droch iseanan</b>	daoine a bhios a' dèanamh rudan dona
<b>coirbte</b>	nach eil onarach, a dh'innseas breugan ma gheibh iad airgead air a shon
<b>oisean-obrach</b>	àite fa leth do aon neach ann an oifis, far an dèan e obair

### Duilleag 36

<b>fallas</b>	lìonn a thig tro phòran do chraicinn, nuair a bhios tu teth, no ann an èiginn
<b>tuarastal</b>	pàigheadh
<b>oighreachd</b>	a h-uile rud a tha aig neach nuair a bhàsaicheas e no i
<b>siosarnaich</b>	fuaim mar an litir s, mar a nì nathair
<b>nimheil</b>	gun a bhith còir idir, gu math neo-choibhneil
<b>a' rùrachadh</b>	a' coimhead airson rud am measg rudan eile le bhith gan gluasad gu neo-chùramach
<b>tèarainte</b>	sàbhailte

### Duilleag 37

<b>a' mionnachadh</b>	ag ràdh rudan mì-mhodhail
<b>màileid</b>	baga anns an cuir thu aodach is eile nuair a tha thu a' dol gu àite eile
<b>gruag</b>	falt brèige a chuireas tu air do cheann
<b>dh'èalaich</b>	ghluais gu socair, sàmhach, gun fhiosta do dhaoine eile
<b>ghreimich</b>	ghabh grèim air
<b>fianais</b>	fiosrachadh a th' agad a bheir thu seachad ann an cùirt lagha
<b>stuth-spreadhaidh</b>	na tha am broinn bom agus a' toirt air sgàineadh le fuaim àrd
<b>cùis-chùirte</b>	gnothach no cùis-lagha a tha air a thoirt air beulaibh briteamh ann an cùirt
<b>Taing do Shealbh</b>	rud a chanas tu nuair a tha thu taingeil airson mar a tha cùisean, 's tu a' faighinn faothachadh

## CAIBIDEIL 8

### Duilleag 38

<b>chaochail</b>	bhàsaich
<b>airidh</b>	nuair a tha thu airidh air rud, tha e iomchaidh gum faigh thu e
<b>sìon</b>	dad, càil
<b>an lionadh</b>	an làn a-tighinn a-steach

## CAIBIDEIL 9

### Duilleag 39

<b>amharasach</b>	mì chinnteach à cuideigin
<b>fianais</b>	rud a dhearbhas gu bheil na tha neach ag ràdh fìor
<b>do-chreidsinneach</b>	nach gabh a chreidsinn
<b>nàimhdean</b>	daoine a tha nad aghaidh agus airson cron a dhèanamh ort
<b>dearbhadh</b>	rud a sheallas gu bheil na tha thu ag ràdh fìrinneach

### Duilleag 40

<b>grunn</b>	àireamh nach eil ro mhòr, ach barrachd air aonan
<b>carragh-cuimhne</b>	clach mhòr air a cur suas gus cuimhne a chumail air neach no air daoine nach eil beò
<b>fèath</b>	sìde chiùin nuair nach eil gaoth ann
<b>tomannan</b>	cnuic bheaga
<b>feurach</b>	air a bheil feur a' fàs
<b>breac</b>	còmhdach le spotan beaga
<b>sòbhragan</b>	flùraichean beaga buidhe den ghnè Primula
<b>neoichiontach</b>	gun a bhith ciontach, nach do rinn rud a chaidh a chur às a leth
<b>ciont</b>	droch fhaireachdainn air sgàth 's gu bheil thu air rud ceàrr a dhèanamh

## CAIBIDEIL 9

### Duilleag 41

<b>craobh-dhurcain</b>	craobh shìor uaine le duilleagan mar snàthadan agus measan air chumadh cò
<b>a' caitheamh</b>	a' cleachdadh rud ann an dòigh nach dèan am feum as fheàrr dheth
<b>mì-fhoighidneach</b>	gun fhoighidinn a bhith agad
<b>gnùis</b>	aodann, dreach

### Duilleag 42

<b>co-fheall</b>	plota, grunn dhaoine ag obrachadh còmhla gus rud ceàrr a dhèanamh
<b>foill</b>	mealladh a nì thu air daoine air adhbharan poilitigeach no eucorach
<b>dubhar</b>	leth-sholas air sgàth sgàilean eadar àite agus a' ghrian
<b>còmhraidhean</b>	amannan nuair a bha dithis, no barrachd, a' bruidhinn ri chèile
<b>seirbheis-brathaidh</b>	roinn de riaghaltas a bhios a' feuchainn ri fiosrachadh dìomhair fhaighinn mu riaghaltas eile
<b>tom feurach</b>	cnoc beag air a bheil feur a' fàs
<b>rabhadh</b>	fios ro-làimh mu dhroch rud a tha a' dol a thachairt

### Duilleag 43

<b>tuil</b>	tòrr de rudeigin, mar as trice uisge, a' tighinn aig an aon àm do dh'àite
<b>ceartas</b>	an lagh ga chur an sàs gus faighinn a-mach cò bha air cùl droch rud a thachair
<b>dioghaltas</b>	droch rud a thèid a dhèanamh air neach le cuideigin eile mar thoradh air rud a rinn an neach fhèin
<b>truas</b>	co-fhaireachdainn, coibhneas
<b>air do thòir</b>	às do dhèidh, gad lorg
<b>dubh-ghràin</b>	faireachdainn fìor, fìor làidir nach toigh leat neach
<b>dubhadh às</b>	cur à bith, faighinn cuidhteas de chuideigin
<b>tuarastal</b>	pàigheadh

## CAIBIDEIL 10

### Duilleag 44

nach robh sgot agam	nach robh mi ghlic
a' dlùthachadh	a' dol nas fhaisge air rud

### Duilleag 45

dh'òrdaich	thug seachad an t-òrdugh airson rud tachairt
riaghladair	neach a tha a' riaghladh stàit no dùthaich no eile
bleigeardan	droch dhaoine
luchd-amhairc	daoine a tha an làthair gus cuirm no dealbh-chluich fhaicinn
a' càineadh	a' cur sìos air neach no air daoine
far-ainmean	ainmean a chaidh a thoirt do dhaoine an àite nan ainmean aca fhèin
sloinnidhean	gu traidiseanta, ainm a bhiodh air neach air a dhèanamh suas à ainmean nan sinnsirean aige no aice
oifigeil	aithnichte leis an riaghaltais, na h-ùghdarrasan
an ceòl air feadh na fìdhle-	ùpraid air a h-adhbharachadh le rud sònraichte a bhith a' tachairt
sgaoileadh	cur air feadh an àite
leigheas	cùram meidigeach a nì thu slàn a-rithist
cogais	am pàirt dhìot a dh'innseas dhut dè tha ceart agus ceàrr, agus dè bu chòir dhut a dhèanamh le ceartas ann an suidheachadh
falamhachadh	dèanamh falamh, gun dad ann
tomhas	measadh, smaoinichadh air
àrachas	dòigh air dìon a chur ort, gun fhios nach bi tubaist ann



## CAIBIDEIL 10

### Duilleag 46

<b>dìon</b>	cumail sàbhailte
<b>oidhirp</b>	feuchainn ri rud a dhèanamh
<b>a' maoidheadh</b>	ag ràdh gun dèanadh e droch rud ort mura dèanadh tusa na bha e ag iarraidh
<b>dìomhair</b>	gun fios aig daone mu dheidhinn
<b>eadar clach is sgrath</b>	tha an dàrna roghainn cho dona ris an roghainn eile
<b>ceann-litrichean</b>	litrichean mòra
<b>fròg</b>	cùil bheag nach eil follaiseach don t-sùil

### Duilleag 47

<b>seòmar-ionnlaid</b>	an rùm anns a bheil toidhleat agus amar
<b>smàl</b>	ann am pìosan beaga an dèidh a bhith air a losgadh
<b>lìnig</b>	an t-aodach air an taobh a-staigh de sheacaid
<b>saorsa</b>	staid sa bheil thu saor
<b>cumhachdach</b>	làidir, aig a bheil mòran cumhachd

### Duilleag 48

<b>fear-brathaidh</b>	neach a bheir fiosrachadh dìomhair do nàmhaid
<b>rabhadh</b>	fios no comhairle mu rud cunnartach a tha a' dol a thachairt
<b>a dh'aona-ghnothach</b>	le fios dè a' bhuaidh a bhios aig rud
<b>an t-Seirbheis Dhìomhair</b>	roinn den riaghaltas a bhios ag obair gu falachaidh

### Duilleag 49

<b>dubh-chàineadh</b>	gearan mòr, mòr a thèid a dhèanamh mud dheidhinn
<b>air bhioran</b>	fadachd a bhith ort gun cluinn thu naidheachd no fiosrachadh
<b>osna</b>	fuaim a nì thu nuair a leigeas tu a-mach d' anail

## CAIBIDEIL 11

### Duilleag 50

<b>eucoirich</b>	daoine a rinn rud ceàrr
<b>aideachadh</b>	gabhail ris gu bheil rud fìor
<b>an fhàsag</b>	am pluga
<b>geur-amharc</b>	coimhead gu dlùth

### Duilleag 51

<b>buannachd</b>	feum, cuideachadh, prothaid
<b>sgaoth</b>	àireamh mhòr de mheanbh-bhiastagan no eòin
<b>dearcagan</b>	measan fìor bheag a tha mar as trice sùghmhor
<b>a' meòrachadh</b>	a' beachdachadh, a' smaoineachadh
<b>ìomhaighean</b>	dealbhan
<b>geug</b>	am pàirt de chraobh a tha a' fàs a-mach on stoc, meanglan
<b>farmad</b>	droch fhaireachdann a th' agad nuair a tha thu ag iarraidh nì a tha aig neach eile
<b>gràin</b>	faireachdainn làidir nach toigh leat cuideigin, fuath
<b>fianais</b>	fiosrachadh a sheallas gu bheil an rud a tha thu ag ràdh fìor

### Duilleag 52

<b>dlùth</b>	faisg
<b>crudha</b>	lùb iarainn air chumadh 'U' air a cur air ladhar eich le tarragan gus a dhìon
<b>sgar</b>	dealaich, bris bho chèile
<b>an Seanadh</b>	pàirt de shiostam riaghlaidh nan Stàitean Aonaichte, mar phàirt de phàrlamaid
<b>duilgheadas</b>	rud a tha doirbh, a' dèanamh dragh dhut
<b>a' dìon</b>	a' cumail cuideigin eile sàbhailte
<b>ceannard na Stàite</b>	am fear a tha a' riaghladh anns an stàit
<b>cuislean</b>	tiùban nad bhodhaig tro bheil d' fhuil a' ruith
<b>ealachan</b>	eòin mhòra, mar as trice geal, le amhaich fhada a chithear air aibhnichean is lochan
<b>gnòst</b>	fuaim mar a nì muc

## CAIBIDEIL 12

### Duilleag 53

<b>trustar</b>	duine a nì droch rudan, duine mosach
<b>Còmhdhail</b>	pàirt de shiostam riaghlaidh nan Stàitean Aonaichte, mar phàirt de phàrlamaid
<b>còirichean</b>	ceartas, dèiligeadh co-ionann fon lagh
<b>a' slànachadh</b>	a' leigheas, a' dèanamh fallain
<b>peanas an aithreachais</b>	rud a nì thu gus sealltainn gu bheil thu duilich airson droch rud a rinn thu
<b>casaid</b>	droch rud a thèid a chur às leth neach, droch rud a chanas daoine a rinn neach

### Duilleag 54

<b>dh'fhuiling</b>	bha aca ri cur suas ri suidheachadh
<b>dubh-chàineadh</b>	daoine a bhith a' cur sìos gu mòr orra, a' gearan gu làidir nan aghaidh
<b>bagairtean</b>	rabhaidhean gun deigheadh cron a dhèanamh orra, maoidheadh
<b>àrd-urrachan</b>	na daoine as cumhachdaiche, as beartiche, as àirde dreuchd
<b>ulbhag</b>	clach mhòr
<b>cumhachdach</b>	aig a bheil cumhachd, ùghdarras
<b>cuidhteas</b>	ma tha thu cuidhteas rud, chan eil e agad tuilleadh agus tha thu toilichte le sin
<b>fathannan</b>	rudan a tha mòran dhaoine a' cumail a-mach a tha fìor, co-dhiù a tha no nach eil
<b>rèiteach</b>	cur air dòigh, fuasgladh
<b>stèidhichte</b>	air a thogail air bunait, air a bhonntachadh
<b>mas fhìor</b>	tha seo a' sealltainn nach eil neach a' creidsinn an rud a tha neach eile a' cumail a-mach

## CAIBIDEIL 12

### Duilleag 55

<b>ciontach</b>	as coireach, a rinn rud ceàrr
<b>dhochainn</b>	bhuail, ghoirtich
<b>mòr às fhèin</b>	pròiseil, a' saoil sinn cus dheth fhèin
<b>gun seagh</b>	nach eil cudromach
<b>cliùiteach</b>	ainmeil, aig a bheil cliù mhòr am measg dhaoine eile
<b>buadhan</b>	feartan aig neach, rudan a nochdas an seòrsa neach a th' ann
<b>doille</b>	an staid sa bheil neach aig nach eil comas faicinn, a tha dall
<b>bàidheil</b>	coibhneil, còir

### Duilleag 56

<b>na thost</b>	staid anns nach eil thu ag ràdh smid
<b>gu sìorraidh</b>	gu bràth
<b>cùis</b>	gnothach, ceist a tha ga rannsachadh
<b>spreadh</b>	sgàin, chuir às a chèile
<b>eireachdail</b>	brèagha
<b>sanas</b>	fios mu thachartas no eile, a nochdas ann am pàipear-naidheachd, air postair no eile, gus fios a thoirt do dhaoine

### Duilleag 57

<b>bunaitich</b>	aig ìre ìosal
<b>gaisgeach</b>	neach a tha treun, gaisgeil
<b>Bàillidh</b>	neach-rianachd air oighreachd
<b>larla</b>	duine-uasal cudromach Breatannach

## CAIBIDEIL 12

### Duilleag 58

<b>cruthachadh</b>	dèanamh suas
<b>sàrachadh</b>	dèanamh sgìth le rud
<b>gloinne-mheudachaidh</b>	inneal le glainne shònraichte a nì sgrìobhadh is eile nas motha nuair a choimheadas tu tromhe
<b>mac-meanmnach</b>	beò a-mhàin ann an inntinn neach, gun a bhith dha-rìribh ann
<b>srann</b>	fuaim a nì cuid de dhaoine nan cadal nuair a tharraingear iad anail
<b>a' frith-bhualadh</b>	a' toirt buille le rud ann an dòigh a nì fuaim
<b>barail</b>	na tha thu a' smaointinn mu rud, beachd

### Duilleag 59

<b>mall</b>	slaodach, nach eil luath
-------------	--------------------------

## CAIBIDEIL 13

### Duilleag 60

<b>beithir</b>	brag tàirneanaich a thig an cois dealanaich, agus le sin droch rud a thachras gu h-obann, gun dùil ris
<b>reifeinn</b>	referendum, nuair a bhios sluagh dùthcha a' bhòtadh air ceist shònraichte
<b>neo-eisimeileachd</b>	saorsa
<b>iomairt</b>	oidhirp gus rud sònraichte a dhèanamh

### Duilleag 61

<b>teachdaireachd</b>	beachd no teagasg a tha neach airson cur tarsainn gu daoine eile
<b>a' buntainn</b>	ma tha rud a' buntainn ri neach, tha gnothach aige ris, tha e co-cheangailte ris
<b>cead-siubhail</b>	pàipear oifigeil le dealbh dhìot a dh'fheumas tu gus siubhal gu dùthaich eile
<b>dileab</b>	airgead a chaidh fhàgail agad le cuideigin a tha air bàsachadh

## CAIBIDEIL 13

### Duilleag 62

<b>ùghdarrasan</b>	buidhnean no daoine a tha nam pàirt de riaghladh dùthcha
<b>diùid</b>	draghail mu bhith a' bruidhinn ri daoine, gu sònraichte daoine às ùr
<b>cailte</b>	air chall, gun fhos agad càit a bheil thu
<b>trom-inntinn</b>	staid anns a bheil neach brònach, no fo uallach
<b>uachdar</b>	an taobh a-muigh de rud
<b>ceasnachadh</b>	cur cheistean, sgrùdadh
<b>shuath</b>	ghluais i a h-òrdag tarsainn air a' chorraig eile

### Duilleag 63

<b>a' làimhseachadh</b>	a' togail rud led làimh
<b>mì-chàilear</b>	gun a bhith math no snog
<b>dilseachd</b>	an ìre dha bheil neach dìleas do neach eile, do bhuidheann no do dhùthaich, a' cumail a' toirt spèis dhaibh
<b>gruamach</b>	caran dorcha, gun a bhith ro shoilleir
<b>làmh-an-uachdair</b>	smachd

### Duilleag 64

<b>mothachail</b>	fiosrach, a' toirt an aire do rudeigin
<b>seanfhalcal</b>	seann abairt a tha a' toirt seachad comhairle no gliocas
<b>moladh</b>	daoine ag ràdh mu neach gun do rinn e glè mhath
<b>a' soirbheachadh</b>	a' faighinn air adhart gu math
<b>an dàn</b>	a rèir cumhachd a tha mas fhìor a' riaghladh na tha a' tachairt dhut
<b>tàirneanach</b>	fuaim mòr cruaidh a leanas dealanach

## CAIBIDEIL 13

### Duilleag 65

<b>aithris</b>	innse, toirt seachad cunntas air rud
<b>frith-rathad</b>	slighe chumhang air am faod thu coiseachd
<b>reubadh</b>	sracadh, stialladh
<b>muinntir</b>	daoine a bhuineas do dh'àite no do theaghlach sònraichte, sluagh
<b>sgalag</b>	searbhant
<b>spuirean</b>	inean air spòg beathaich
<b>a' piobrachadh</b>	a' brosnachadh neach gus rud a dhèanamh

### Duilleag 66

<b>a' ghràisg</b>	am buidheann de dhaoine cunnartach
<b>umhail</b>	gabhail ri òrdugh, cumail ri stiùireadh
<b>meas</b>	deagh bheachd a th' agad air neach, gu bheil e math
<b>smugaid</b>	an lionn a tha nad bheul, air a thilgeil às do bheul
<b>nòisean</b>	ma tha nòisean agad do neach tha thu dèidheil air no oirre, tha an neach tarraingeach dhut
<b>a' mionnachadh</b>	ag ràdh rudan mì-mhodhail

## CAIBIDEIL 14

### Duilleag 67

<b>euslainteach</b>	neach a tha tinn, gu tric ann an ospadal airson leigheas
<b>cnàimh-droma</b>	an t-sreath de chnàmhan a' ruith bhod cheann sìos do dhruim, a chumas do dhruim dìreach

### Duilleag 68

<b>beàrnan</b>	àiteachan bàna, falamh; pìosan fiosrachaidh a tha a dhìth
<b>taibhs</b>	spiorad no coltas neach marbh a bhios air fhaicinn le duine beò; tannasg
<b>tùchanach</b>	le fuaim garbh, mar a bhios aig do ghuth nuair a tha droch chnatan ort

## CAIBIDEIL 14

### Duilleag 69

<b>dearbhadh</b>	rud a sheallas gu bheil na tha thu ag ràdh firinneach
<b>fèill</b>	cruinneachadh sònraichte far an tèid rudan a shealltainn agus a reic
<b>teine-sionnachain</b>	solas annasach san àile a chì daoine a tha a' siubhal air an oidhche

### Duilleag 70

<b>airidh</b>	nuair a tha thu airidh air rud, tha e iomchaidh gum faigh thu e
<b>chlisg</b>	rinn e gluasad obann, air sgàth an rud a chuala e
<b>ceann-uidhe</b>	an t-àite air a bheil thu a' dèanamh air turas
<b>sgamhan</b>	ball-bodhaig dham bi thu a' tarraing anail a-steach

### Duilleag 71

<b>uallach</b>	dragh
<b>balbh</b>	gun chomas bruidhinn
<b>othail</b>	fuaim mòr, ùpraid

### Duilleag 72

<b>a' dìobhairt</b>	a' cur a-mach
<b>sgreamhachadh</b>	(air) fhàgail tinn, leis cho oillteil 's a tha rud
<b>air muin</b>	a' suidhe air (each)
<b>amharas</b>	faireachdainn gu bheil rud air choreigin fìor
<b>faoinsgeul</b>	sgeulachd fhicseanail
<b>leanailteach</b>	steigeach



## CAIBIDEIL 14

### Duilleag 73

<b>sgaoileadh</b>	tachartas nuair a thèid luathre neach a chur a-mach ann an àite sònraichte
<b>luaithre</b>	an stuth mìn a tha air fhàgail an dèidh do rud a bhith air a losgadh
<b>cuireadh</b>	fiathachadh, bileag ag iarraidh ort tighinn gu tachartas
<b>ailse</b>	tinneas dona sam bi cuid de cheallan sa bhodhaig ag atharrachadh, tric le bhith a' fàs gu luath agus ag adhbhrachadh chnapan
<b>gnùis</b>	aodann, dreach

### Duilleag 74

<b>sgleò</b>	stuth mar deatach san adhar no toit nach leig leat rud fhaicinn gu soilleir
<b>cas-cheumannan</b>	fuaim cuideigin a' coiseachd
<b>èigneachadh</b>	ionnsaigh feise fhulang
<b>feachd-adhair</b>	an roinn de arm anns a bheil plèanaichean
<b>lotan</b>	leòntan, far an deach do ghoirteachadh
<b>croit</b>	meall air druim neach

## CAIBIDEIL 15

### Duilleag 75

<b>ullachadh</b>	a chur air dòigh
<b>cruth-atharrachadh</b>	atharrachadh mòr, mòr

## CAIBIDEIL 15

### Duilleag 76

<b>snàithlean</b>	pìos fada caol de chotan no eile a chleachdas tu airson fuaigheal
<b>snasail</b>	spaideil, grinn
<b>coileanta</b>	uabhasach math, crìochnaichte gu lèir
<b>fasgadh</b>	dìon bhon aimsir
<b>maor-fèille daonnaireach</b>	fear nach buin do chreideamh traidiseanta, aig a bheil cead seirbheisean a dhèanamh do dhaonnairean
<b>ceilearadh</b>	seinn a nì eòin
<b>snagan-daraich</b>	eun a nì tuill ann an craobhan le ghob
<b>stoc-craoibhe</b>	a' chuid de chraobh às an tig na meanglain
<b>briathran</b>	faclan
<b>caochladh</b>	beachd no fios eadar-dhealaichte

### Duilleag 77

<b>gleansach</b>	deàlrach
<b>àmhghar</b>	cruadal, èiginn
<b>beò-ghlacadh</b>	ma tha thu air do bheò-ghlacadh le rud, tha thu air do tharraing gu mòr leis

### Duilleag 78

<b>a dh'ionnsaigh</b>	gu far a bheil rud no neach
<b>tapaidh</b>	làidir, fallain
<b>buidheachas</b>	taingeachd
<b>freastal</b>	na thachras riut nad bheatha
<b>an làthair</b>	ann an àite nuair a thachair rudeigin

## CAIBIDEIL 15

### Duilleag 79

<b>grunn</b>	àireamh nach eil ro mhòr, ach barrachd air aonan
<b>ambasaid</b>	far am bi riochdaire oifigeil aon dùthcha a' fuireach ann an dùthaich eile
<b>a' tulgadh</b>	a' gluasad bho thaobh gu taobh
<b>fairge</b>	muir

### Duilleag 80

<b>stàlcadh</b>	leantainn thairis air ùine mhòr, agus tha seo a' cur eagal no iomagain oirre
<b>carthannas</b>	coibhneas a sheallas tu do dhaoine eile, tric daoine a th' ann an droch chàs

### Duilleag 81

<b>measail</b>	ma tha thu measail no dèidheil air rud, tha e a' còrdadh riut
<b>coisinn</b>	faigh rudeigin mar dhuais, buannaich
<b>dibhearsain</b>	cur-seachad

## CAIBIDEIL 16

### Duilleag 82

<b>nèamh</b>	sa chreideamh Chrìosdail, far am bi daoine math a' dol nuair a bhàsaicheas iad
<b>ifrinn</b>	sa chreideamh Chrìosdail, far am bi droch dhaoine a' dol nuair a bhàsaicheas iad

## CAIBIDEIL 16

### Duilleag 83

<b>onarach</b>	a dh'innseas an fhìrinn
<b>amharas</b>	faireachdainn gu bheil rud air choreigin fìor
<b>chlisg mi</b>	rinn mi gluasad obann, air sgàth an rud a chuala mi
<b>a h-uile mac màthar</b>	a h-uile duine
<b>frionasach</b>	nearbhasach
<b>rian</b>	smachd, ciall
<b>daingeann</b>	làidir
<b>nàimhdeil</b>	le droch rùn do chuideigin, nan nàmhaidean
<b>trustar</b>	droch dhuine

### Duilleag 84

<b>iomchaidh</b>	freagarrach
<b>a' meòrachadh</b>	a' smaoinichadh gu domhainn air rud
<b>lon-dubh</b>	eun beag dubh le gob buidhe a bhios a' ceilearadh
<b>gaisgeach</b>	laoch, duine calma
<b>còmhdach</b>	an taobh a-muigh de leabhar